

Tilskudd for areal og kyr på seter i Sveits

Kulturlandskapet i Sveits holdt på å bli overgrodd midt på nittitallet. Det ble avholdt folkeavstemming, og etter den tid er tilskuddene endret fra produksjons avhengig til støtte til areal, gradert etter bruk og drift av arealet. Sveits landbruksbudsjett på tjue milliarder, og det er omtrent like mange bønder som i Norge

Drøvtyggere som beiter på seter gir tilskudd etter antall dyr, ellers er tilskuddene knyttet til areal. For å være berettiget arealtilskudd må arealene være velstelt. Det er ikke lov å la vær å slå små bratte felter, og graset må slås helt ut under gjerder til veikant eller til bergkanter. To-hjulstraktorer og ryddesager er i bruk. De mest moderne to-hjulstraktorene er fjernstyrte, slik at brukeren ikke trenger å gå bak i de bratteste hengene.

Myndighetene bruker både flyfoto og droner når de kontrollerer kvaliteten på skjøtselen.

Både to-hjulstraktorer og større maskiner

bred rive, for akkord arbeid.

To-hjulstraktorer i mange utgaver

Den negative siden med tilskudd bare etter areal er at det virker drivende på jordpriser og leie priser. Det blir også hevdet at det virker hemmende på produksjon og selvforsyningsgraden av matvarer.

Direkte tilskudd	Ordringer
Kulturlandskaps tilskudd (per hektar) Kulturlandskapsbidrag	<ul style="list-style-type: none"> - Åpent landskap - Brattlendt areal - Veldig brattlendt terreng - Brattlendt utproduksjon - Alpin beitemark - Sommerbeite
Arealtilskudd for å sikre egen matforsyning (per hektar) Versorgungssicherheitsbeiträge	<ul style="list-style-type: none"> - Grønttilskudd - Tilskudd for produksjon under vanskelige forhold - Tilskudd til åkerareal i onslap og flerårige vekster - Tilskudd til enkeltkulturer
Tilskudd for biologisk mangfold ¹² Biodiversitätsbeiträge	<ul style="list-style-type: none"> - Ekstensiv drift av eng og beite - Drift av våtmark - Mindre intensiv drift av eng - Aktiv bruk av beitemark og skogsbeite - Bufferoner på dyrka mark mot sluttvegetasjon og vann (hekker, busker og vegetasjonssoner) - 2 til 8 år brukklegging med dekke av ville urter - Brakklegging som en del av en vekstskifteplan - Bufferoner rundt fulldyrka mark som korn og gips - Vegetasjonssone mellom dyrka mark og natur - Vannkanter med naturlig biologisk mangfold - Opprettholde grasarealer/eng langs vann og elver - Artsrike grønne områder på sommerbeite - Støtte til regionalt tilpasset biologisk mangfold - Blomsterstriper i åker for pollinatorene og andre nyttgjørere - Opprettholde store frukttrær - Tær og alléer med regional tilhørighet
Tilskudd for landskapskvalitet Landschaftsqualitätsbeiträge	For eksempel til kastanjeblunder, blomsterenger, seterdrift eller tradisjonelle jordbrukspraksiser
Tilskudd for produksjonssystemer Produktionssystembeiträge	<ul style="list-style-type: none"> - Økologisk jordbruk (etter BioSuisse sine retninglinjer) - Tilskudd for produksjon uten kjemiske plantevernmidler og vekstregulatorer - Grashaset kjøtt- og melkeproduksjon - God dyrevelferd gjennom å ha dyr ute og gode driftsbygninger
Tilskudd for ressuseffektivitet Ressourceneffizienzbeiträge	<ul style="list-style-type: none"> - Bidrag til redusert bruk av sprøytemidler og resirkulering av gjødsel - Bidrag til aksjons dyrking av de viktigste vekstene - Previs bruk av teknologi
Kompensasjonstilskudd Übergangsbeiträge	<ul style="list-style-type: none"> - Engangsutbetaling beregnet ut fra tidligere støttenivå - Kompensasjon for redusert inntekt i en overgangsperiode

Et av tilskuddene på listen her er for god dyrevelferd. Da er kravet å ha god driftsbygning, løsdrift og dyr ute hele året. Dette er verdt å legge merke til, det er økende fokus på dyrevelferd i hele Europa. Kravene til lufting er minst 26 dager pr måned om sommeren og 13 dager pr måned i vinterhalvåret.

Oversikt tilskudd, Kilde: Agri analyse, rapport 1-2018

Kyr på seter

Maria og Meinrad Koch har 40 kyr og hadde de på stølen om sommeren. De må ha kyrne på støl i minst 100 dager for å få tilskudd for dette. Her er kyrne på setra i 120 dager. Tilskuddet for seterdrift er CHF 270, det tilsvarer 2.450 kr pr ku.

Kyrne kalver om høst og vinter, men det var noen få som kalvet utenom. Beitet var eneste føret siden de fleste kyrne var i slutten av laktasjonen. Det var bare de få nykalvede som fikk 4 – 6 kg kraftfôr i tillegg. Kraftfôr ble også brukt som «lokkemiddel» for å få kyrne inn til melking.

Melken blir brukt til osteproduksjon på seteren. De produserer omtrent 60 kg ost hver dag.

De to første ukene blir ostene daglig børstet, og smurt inn med en blanding av vann, salt og urter.

Ostene blir enten solgt som en variant med 7 ukers modning, eller lagret til året etter og solgt etter 10-12 mnd. modning.

Mysen etter osteproduksjonen ble brukt til å føre slaktegriser.

Soverom leies ut på låven

Åpent kulturlandskap

Driftsbygningen var 4 år gammel, og det var laget med overnattingsmuligheter for turister på loftet. inntektene fra turisme utgjorde nå omtrent 10 % av inntektene på bruket, men dette var økende.

De driver kyrne opp om våren og ned fra stølen til høsten. Det er 15 km og turen tar 4-5 timer.

Driften starter tidlig om morgenen for at dyra skal gå mens det er noenlunde kjølig. Det er tre store bjeller, disse er stemt i harmoni mot hverandre. Tre lederkyr får hver sin store bjelle på vei opp og ned fra setra. Når de begynner på stigningen slipper kyrne å ha bjellene på.

Kyr på beite

Grisene får myse

Båsfjøset på setra

Om vinteren blir melken brukt til osteproduksjon, og osten blir solgt enten på COOP eller lokalt. Det blir omtrent en tredel på hver, ost solgt i Alpene, på COOP og lokalt. På setra får de 16 CHF for osten, men på COOP koster den 22 CHF. Hjemmesiden er www.alpsoll.ch

Når melka blir brukt til osteproduksjon, så blir kyrne føret med høy og kraftfôr. Det blir ikke brukt surfôr eller mais. Årsaken er at de vil unngå smørsyre. De lager mange oster av upasteurisert melk, denne melka blir varmet opp til 40 grader. Det kan stimulere til økt sporedanning dersom det er smørsyre i føret.

Ostemassen tas opp, presses i former og legges til modning.

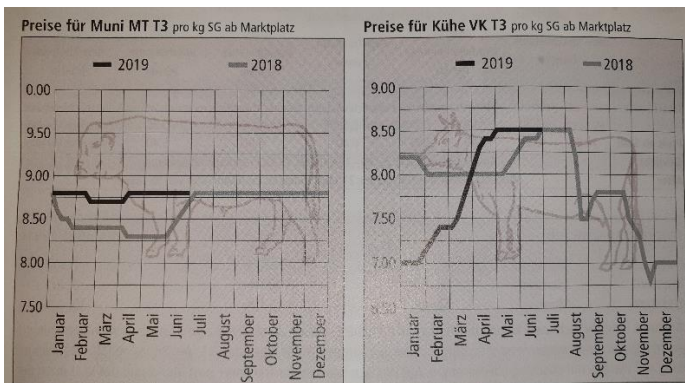

Det ropes ut en bønn hver dag

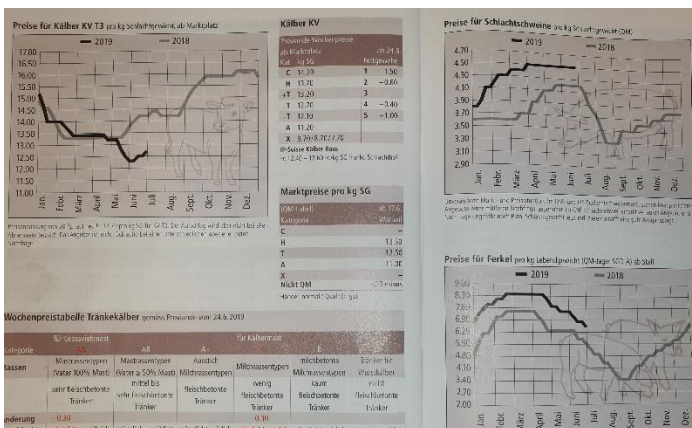
To av de tre store bjellene

Detaljer i pynten til klavene

Bøndene i området var fornøyd med en bedre utvikling i slaktepris hittil i år. Slakteprisen på ku var nå på rundt 75 Norske kroner, mens ung okse er på rundt 78 norske kroner. 1 CHF er omtrent 8,80 kr.

Prisutvikling for ung okse og ku. Den mørkeste kurven er hittil 2019, mens den lyse er for 2018.

Kalveprisen er rundt 112 kr pr kg slaktevekt, det er svakere enn 2018. Prisen for slaktegris er rundt 39 kr pr kg, det er høyere enn 2018. Smågrisprisen er rundt 57 kr pr kg levendevekt. Det er rundt 1430 kr for en 25 kilos smågris.